

Відгук
офіційного опонента
на дисертаційну роботу Метельської Анни Володимирівни
«Особливості формування іміджу політичного лідера»,
представленої на здобуття наукового ступеня
доктора філософії за спеціальністю 052 – Політологія

Актуальність теми дисертації. За останні десятиліття політичні лідери стали об'єктом підвищеного суспільного інтересу та уваги. Це обумовлено не тільки збільшенням складності політичного середовища, але й розширенням засобів комунікації та інформаційної доступності. У такому контексті для автора важливим стає розгляд аспектів формування іміджу політичних лідерів. Зростання ролі медіа, соціальних мереж та інших комунікаційних каналів призводить до того, що створення та управління іміджем політичного лідера стає необхідністю для досягнення успіху в сучасній політиці. Політичний імідж впливає на виборчі уподобання громадян, формує їхню довіру та визначає ступінь підтримки політичного лідера.

В умовах глобалізації політичні лідери стають представниками своїх країн на міжнародній арені. Їх імідж впливає на міжнародні відносини та сприяє або ускладнює співпрацю між державами. З інтенсивним розвитком технологій змінюється спосіб сприйняття інформації громадськістю. Авторка акцентує увагу на потребі для політичних лідерів пошуку нових стратегій для створення ефективного іміджу через використання інтернет-платформ, соціальних мереж та інноваційних засобів комунікації. Зміна цінностей сучасного суспільства також впливає на сприйняття політичних лідерів. Вивчення культурних та соціальних особливостей, які впливають на формування іміджу, дозволяє адаптувати політичну комунікацію до потреб різних соціальних груп.

Зв'язок дисертаційної роботи із науковими програмами, планами, темами. Тема і зміст дисертаційного дослідження є складовою частиною комплексної науково-дослідної теми: «Геополітичний порядок у XXI ст. в умовах пост-ковіду». Номер державної реєстрації: 0122U200187.

Оцінка обґрунтованості наукових положень дисертації.

Обґрунтованість наукових положень, висновків та рекомендацій, сформульованих у дисертації А. Метельської, забезпечується широкою інформаційно-аналітичною та джерельною базою дослідження (248 найменувань), опрацюванням значної кількості робіт українських та зарубіжних вчених, соціологічних досліджень, розміщених Центральною виборчою комісією України, а також аналітичних матеріалів засобів масової інформації та матеріалів сайту Громадянської мережі ОПОРА.

Сформульовані дослідницькі завдання відповідають темі дисертації, об'єкту, предмету та меті дослідження. Наукові положення, висновки та рекомендації обґрунтовано за допомогою комплексного методологічного підходу та використання сукупності методів і методичних прийомів. Це дало можливість глибоко дослідити предмет дисертації та сформулювати наукові положення, що мають наукове та практичне значення.

На основі вивчення поведінкових процесів у суспільстві, авторка дисертації приходить до висновку, що вплив ціннісного компонента залишається актуальним у формуванні іміджу політичного лідера. Вона визначає побудову образу українського політика як залежну від уявлень, очікувань і цінностей суспільства.

Аналізуючи сучасні концепції іміджу та різноманітні наукові підходи, А. Метельська вивчає поняття "імідж" як міждисциплінарне. Вона пропонує розширене визначення іміджу політичного лідера як концептуального образу, що виступає ключовим активом на політичному ринку та відображає образ політичного діяча. Цей образ створений з метою емоційного та психологічного впливу на виборців, сприяючи популяризації та позиціонуванню в електоральному полі, з очікуваним ефектом у поліпшенні сприйняття виборцями соціальної ролі політичного лідера.

Спираючись на електоральні дані, дисертантка підтверджує, що образи та сприйняття політиків суспільством прямо пов'язані з їх поглядами та цінностями. Таким чином, політичному технологу слід враховувати ціннісні переконання виборців для створення або коригування іміджу політичного лідера.

Дослідниця приділяє значну увагу стратегії іміджу політика, розглядаючи її як послідовний план впровадження різних дій і технологій для досягнення влади або подовження політичної кар'єри. Вона конкретизує фактори, що впливають на формування іміджу політичного

лідера, включаючи комунікаційні стратегії, публічну репутацію, спосіб взаємодії з виборцями та міжнародний контекст, роблячи дослідження більш об'єктивним та глибоким, сприяючи кращому розумінню впливу цього іміджу на політичні процеси та суспільство в цілому.

Аналіз змісту дисертації. Дисертаційна робота дотримується стандартної структури, розподіленої між вступом, трьома розділами (поділеними на підрозділи), висновками і списком використаних джерел, що нараховує 248 позицій. Загальний обсяг дисертації становить 247 сторінок, при цьому основна частина роботи складається з 228 сторінок.

У вступі розглянуті ключові аспекти дослідження, включаючи його актуальність, взаємозв'язок із науковими програмами, планами та темами. Також висвітлені мета та завдання дослідження, використані методи, наукова новизна отриманих результатів, їхній практичний аспект, а також інформація про апробацію та публікації результатів дисертації.

У першому розділі «Теоретико-методологічні засади дослідження іміджу політичного лідера» докладно проаналізовано політологічну природу іміджу політичного лідера держави. Здійснено огляд та систематизацію наукових досліджень, розкрито основні аспекти іміджу лідера, його роль і особливості в політичній системі України. В рамках аналізу визначено фактори та засоби формування іміджу кандидата, розглянута їхня ключова роль у медійному формуванні суспільної думки.

Авторка пропонує власне визначення іміджу політичного лідера, урахувавши тлумачення понять «імідж», «політичний імідж», «імідж політичного лідера». Імідж політичного лідера розглядається як сукупність особистісних характеристик кандидата та медійних засобів, формованих у процесі взаємодії з суспільно-політичними групами.

Основний акцент роботи зроблено на реалізації іміджу в політичній системі України. Важливою є наявність чіткої медійної стратегії для корекції іміджу кандидата, використання як вербальної, так і невербальної комунікації. Зазначено, що більше 70% інформації отримують від невербальних джерел, що підкреслює важливість ефективного медійного просування.

Розділ є об'ємним з ретельно обробленим матеріалом, хоча можливо було б акцентувати увагу на політичному іміджі, уникнувши великої кількості матеріалу про загальний імідж. Робота позитивно вражає особливо аналізом, присвяченим впливу ціннісних орієнтацій

українського суспільства на імідж політичного лідера. Перший підрозділ, виглядає обґрунтованим та виправданим в контексті дослідження.

Розділ 2 «Імідж політичного лідера в розрізі президентської передвиборчої кампанії: міжнародний та український досвід» присвячено детальному аналізу сучасних тенденцій і особливостей політичних кампаній як в Україні, так і за її межами. Також робиться оцінка стану та ефективності формування та реалізації іміджу окремих політичних діячів. Особлива увага приділяється ролі невербальних комунікацій у створенні та підтримці іміджу політичного лідера.

Розділ 3 «Стратегія формування іміджу політичного лідера в контексті президентської передвиборчої кампанії» концентрується на визначенні пріоритетів у формуванні іміджу кандидата на посаду президента України. В розділі обґрунтована необхідність розгляду кандидата як частини команди, спрямованої на підвищення соціальної підтримки у суспільстві та ефективнішої взаємодії з цільовими категоріями виборців. Узагальнені й систематизовані підходи до організації та оптимізації побудови іміджу політичного лідера, а також представлені результати наукових досліджень і експериментальних розробок у різних країнах світу. Зокрема, висвітлено моделі створення іміджу через засоби невербальної комунікації та їхню імплементацію в Україні в умовах євроінтеграційних процесів.

У розділі висновків подано основні наукові та практичні результати, які отримані в ході виконання дисертаційного дослідження. Вони відображають ефективне вирішення поставлених у дисертантки наукових завдань.

Наукова новизна отриманих результатів. В процесі виконання дисертаційного дослідження було визначено і проведено комплексний аналіз специфіки іміджу, який розглядався як важливе соціально-політичне явище. Підґрунтям для цього аналізу послужив міждисциплінарний підхід, орієнтований на інтеграцію ключових концепцій і методів з різних наукових галузей, таких як політологія, психологія, медіа виробництво і соціологія.

Спрямований на розширення знань у галузі формування іміджу політичного лідера, цей міждисциплінарний підхід дозволив здійснити глибокий аналіз процесів, які впливають на конструювання та рецепцію політичних іміджів. Враховуючи важливість іміджу для розгортання сучасних політичних процесів, вивчення цього явища з різних наукових

поглядів сприяло формулюванню нових підходів до аналізу і управління політичними іміджами в епоху сучасного політичного середовища.

Вагомим внеском у вивчення досліджуваного феномену є авторська стратегія формування іміджу політичного лідера, яка доповнена такими алгоритмами, як цифрова трансформація, емоційний зв'язок, кібербезпека, індивідуалізація через штучний інтелект, співпраця з інноваційними стартапами та практичні рекомендації щодо формування іміджу політичного лідера.

Оригінальною є представлена у роботі стратегія управління онлайн-репутацією, яка відрізняється від інших тим, що базується на комплексному підході до аналізу та впливу на репутацію, а також включає в себе систематичний аналіз соціальних медіа, новинних джерел, моніторинг веб-форумів, аналіз ключових слів та хештегів, застосування інструментів для оцінки структури та тону відгуків. Можна погодитися з висновком авторки, що очікуваним результатом цієї стратегії стане більш точне вимірювання репутації та ефективніший вплив на неї завдяки використанню big data та штучного інтелекту.

В дисертації досліджено не лише сучасні аспекти іміджу, але й його еволюцію від ранніх форм домодерної культури до сучасних виявів у суспільстві. Це дозволило визначити вплив історичних та культурних контекстів на формування політичних іміджів та висвітлити їхню роль у визначенні політичної ландшафту. Такий всебічний аналіз став важливим кроком у розвитку теорії політичного іміджу та визначенні стратегій для його оптимального управління в умовах сучасної політики.

Відповідність дисертації профілю вченої ради. За змістом дисертаційна робота Метельської А. В. «Особливості формування іміджу політичного лідера», представлена на здобуття наукового ступеня доктора філософії, повністю відповідає спеціальності 052- Політологія.

Повнота викладу основних результатів дисертації у наукових і фахових виданнях. За матеріалами дисертації опубліковано 8 публікацій: з них 3 статті розміщені у виданнях, які визнані МОН України фаховими, 1 стаття у міжнародному періодичному виданні та 4 тез виступів на науково-практичних конференціях.

Практичне значення одержаних результатів полягає у підготовці ефективних технологій створення іміджу політичного лідера в умовах сучасного політичного розвитку суспільства та проведені подальших наукових досліджень проблем політичної іміджології. Результати роботи

можуть бути використані суб'єктами політичного життя в якості методологічної та стратегічної основи розробки іміджів політичного лідера та політичної партії. Матеріали дисертаційного дослідження можуть використовуватися у навчальних курсах з політології та політичної філософії й соціології, політичного маркетингу, політичного іміджмейкінгу, при написанні підручників і навчальних посібників.

Питання та зауваження до дисертації. Відзначаючи позитивні аспекти дисертаційної роботи А. Метельської, вважаємо необхідним висловити деякі дискусійні положення й зауваження, що потребують уточнень:

1. У першому розділі авторка провела докладний аналіз різних теоретико-методологічних підходів до трактування поняття "імідж". Було б доцільно більш чітко визначити висновки цього аналізу, особливо з урахуванням різниці у визначенні іміджу в європейському та американському контекстах, щоб точніше визначити об'єкт подальшого дослідження.

2. У другому розділі, який присвячено стратегіям політичного іміджу, авторка детально розглядає стратегії та технології формування образу політичного лідера, зосереджуючись на нових технологіях, таких як штучний інтелект. В даному аспекті було б логічним розглянути застосування штучного інтелекту в створенні та реалізації медіаплану побудови іміджу політика.

3. У третьому розділі дисертантка проаналізувала політичні технології, що застосовувалися для формування іміджів П. Порошенка та В. Зеленського, а також Дж. Байдена та Д. Трампа. Важливо було б надати більш конкретний аналіз іміджевих помилок президентських кампаній П. Порошенка та Д. Трампа та їхніх політтехнологів, зокрема, для визначення можливих шляхів репутаційної корекції ситуації.

4. Хотілося б привернути увагу авторки до необхідності більш ретельного оформлення дисертаційного дослідження. В роботі мають місце технічні помилки у форматванні тексту та оформленні списку використаних джерел (наприклад № 219, 218, 174, 175, 167 та ін.).

Висновок. Зазначені зауваження та побажання не впливають на загальне позитивне сприйняття роботи, не знижують наукової та практичної цінності дисертаційного дослідження. Вважаю, що дисертація А. В. Метельської «Особливості формування іміджу політичного лідера» є самостійною та завершеною науковою працею, яка містить нові, актуальні та достовірні результати, що підтверджують її важливість для політичної

науки. Дисертація повністю відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (з наступними змінами) та «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року. Авторка, Метельська А. В., заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 052 "Політологія".

Офіційний опонент:

доктор політичних наук, професор,
професор кафедри політичних наук
Українського державного університету
імені Михайла Драгоманова

Олена Новакова

ЗГІДНО З
ОРИГІНАЛОМ

УЧЕНИЙ СЕКРЕТАР
УНІВЕРСИТЕТУ
І. М. ПАНЧЕНКО